

HECE TASLARI

aylık şiir dergisi

Ahmet Efe 2021
1443
1883

91.on5eylül2022

hece taşları

aylık şiir dergisi

yayın yönetmeni

tayyib atmaca

son okuma

metin özarslan

kapak resmi

ahmet efe

muhabbet yeri

haydarbey mh.32077.sokak

armada/2 d blok nu: 6

onikişubat/kahramanmaraş

0535 391 92 50

www.hecetaslari.com

hecetaslaridergisi@gmail.com

91. sayı 15 eylül 2022

issn 2149-4509. (e-dergi)

BU SAYIDA

- ◆ Ahmet Efe / Kime Ne?/ 3
- ◆ M. İlyas Subaşı / Orhun Abideleri/ 4
- ◆ Seyit Ahmet Kutuzman / İki Mevsim Arası/ 5
- ◆ İsmail Kutlu Özalp / İllallah / 6
- ◆ Metin Mert / Nilüferin Şarkası / 7
- ◆ Tayyib Atmaca / Nazire Erbay ile Şiir ve Gelenek Üzerine / 8
- ◆ Mehmet Osmanoğlu / Beyaz Karanlık/ 12
- ◆ Mehmet Kurtoğlu / Oldum/ 13
- ◆ Zərəngiz Dəmirçi Qayalı / 50 Yaşıma/ 14
- ◆ Miskinli Şair Veli / Yerinde/Deyişme/ 15
- ◆ Cəmil Əkbər / Yerinde/Deyişme/ 15
- ◆ Erol Koca / Şair/ 16
- ◆ Vahit Aslan / Yağışı Sevirsən/ 17
- ◆ Lütfiyyə Esgerdaze / Dünya Baştan Başa Nagılmış/ 18
- ◆ Casim Babaoğlu / Âşık/ 19
- ◆ Şehnaz Şahin / Nəcəsən/ 20
- ◆ İbrahim Şahin / Bilmece/ 21
- ◆ Erdoğan Öner / Hasbihâl/ 21
- ◆ Niyazi Karabulut / Dilrubaya Ağıt / 21
- ◆ Metin Özarslan / Ömür Özeti/ 24

◆ Ahmet Efe

Kime Ne?

Ben ol yâri tenhada görmüş isem kime ne?
Hâlini, ahvâlini sormuş isem kime ne?

Bin cefaya katlanıp lâkin işin sonunda
Gönlünün bahçesine girmiş isem kime ne?

Rayıhası âlemi mest eden o gülşenin
Nazenîn güllerini dermiş isem kime ne?

Nice firkat derdine bir nihayet vererek
Huzurunda divana durmuş isem kime ne?

İbrahim'e sunulmuş bir kınalı koç gibi
Hem uğruna canımı vermiş isem kime ne?

Mal u mülkün yitirmiş bir garip âdemim ben
Postumu yâr yurduna sermiş isem kime ne?

Öyle şaşkın gezerek aşkının çöllerinde
Sevda ile sefalar sürmüş isem kime ne?

Nefsimin zincirini paramparça eyleyip
Nice bin prangayı kırmış isem kime ne?

Bırakıp kıyl u kâli, öfkeyi, kini, gayzı,
Can çamurun aşk ile karmış isem kime ne?

Pervaz edip göğünde Zümrüdüanka gibi
Ben bu sırrın künhüne ermiş isem kime ne?

İsmi mermerlere nakşedip ol nigârın
Bu fermana mührümü vurmuş isem kime ne?

Ta Elest Meclisinde biz "Belâ!" demedik mi?
Nefsime Hak yolunda yormuş isem kime ne?

Masıvayı terk edip şu kanlı gözyaşımın
İblisin defterini dürmüş isem kime ne?

Anne sarar yavrusun bir ipek tül misâli
Ben yâri sevdam ile sarmış isem kime ne?

Üç talakla boşayıp şu denî dünyayı ben
Kafdağında ülkeler kurmuş isem kime ne?

Bin cefalar çekip de sonunda hamdülillah
Menzil-i maksuduma varmış isem kime ne?

◆ Muhsin İlyas Subaşı

Orhun Abideleri

Sen bu taşın eline vermedikçe gönlünü
Geleceğini nasıl diline vereceksin
Bu bengi abideler sevmedikçe gülünü
Geçmişini nesinden koklayıp göreceksin

Ötüken vadisinin sessiz bir dili vardır
Yıldızlarla konuşur bu mermerden tablolar
Hatırası zırhıdır ona en büyük yardı
Güneş her gün yüzüne yeni ümitle doğar

Bilge Hanım sen burda bin yıldır yaşıyorsun
Zaman öğütücüdür kimler gelip gitmedi
Çin karşında cellattır sen onu aşılıyorsun
Kavminin onuruna bu savaşın bitmedi

Tarihi dantel dantel arma gibi işlemiş
Taçlanmış ülküsüyle bize anlatıp durur
"Geçmişten ders almayan yarına varmaz" demiş
Geleceğe bir sonsuz aşkın mührünü vurur

◆ Seyit Ahmet Kutuzman

İki Mevsim Arası

Bulutlar yere eğik, dağlar kararmaktadır
Taş düşse hârelenir, gönlüm bir ırmaktadır.
Beni ardınca sürür, ardınca çeker gönül
İçimden yaprak düştü, rengim sararmaktadır.

Varsın âşık desinler, aşkı kim işitmedi?
Yeri karlar soğuttu, bizi buz üşütmedi.
Yâre çirkin demişler, varsın çirkince olsun,
Kavuşmak üzre yandım, ateşsiz yaşatmadı.

İçimizden su akar, içimizde dere var;
Geliyor aksi sadâ yollar kâinat kadar.
Turnalar bu çaylarda balık aramadılar,
Deniz uzak olsa da geliyor nazlı bahar.

Gam böyle çöreklenir, sıkıntı böyle ürer;
Eline dantel almış, hayat örer de örer
Öyle alışmışım ki, ben artık yasa bile
Kederim içimdedir, gamım bin sene sürer.

◆ İsmail Kutlu Özalp

İllallah

Önce bir Allah bilir sevdadan ne çektiğim
Yâr öyle usandırdı yârdan illallah dedim.

Kimse yâd etmez iken devri fakrım da beni
Varımın dostlarından vardan illallah dedim.

Elime üç beş kuruş geçti diye kuduran
Hasudu görür görmez kârdan illallah dedim.

Hayâ ki imandandır diye bilirim, lakin
Gördüğüm zarar için ardan illallah dedim.

Kimse mahrum olmasın yetecek kadar vardan
Boynumu büktü diye dardan illallah dedim.

Bir güzeli sevmedim cevri u cefa görmeden
Bir gülü bunca saran hardan illallah dedim.

Kutlu soğan ekmeğe şükr ü rıza göster ki
Yad elinden yenilen nardan illallah dedim.

◆ Metin Mert

Nilüferin Şarkısı

Serazat yaşıyordu bak ömrü geçti gülün
O gamlı sesi kaldı bahçelerde bülbülün

Dehrin oyunu böyle ne Kays güldü ne Leyla
Kıssaları kıvılcım kendileri vaveyla

Rüzgârların elinde gülşen tarumar oldu
Dil nisyan ile malul ve mağrurdu daha dün
Divan-ı kudemadan şifalar umar oldu

Gönlüm bitmez sandığın bin bir gece masalı
Bembeyaz rüyalardan uzanan yemiş dalı

Dingin vezinler içre uyutsun beni annem
Su açan nilüferi yine sular büyütsün
Yine ruhumda hüznün yine gözlerimde nem

Ah nilüfer nilüfer yollar dönüp dolaştı
Sen dedin inanmadık ömrün mahsulü yaştı

Nazire Erbay ile Şiir ve Gelenek Üzerine

◆ Konuşturan: Tayyib Atmaca

Şiirde geleneğin çerçevesi nasıl çizilebilir?

Efendim, doğrusu, gelenek hayatın merkezindedir. Gelenek devamlılıktır. Çünkü gelenek toplumu bir yerden alıp bir yere taşır. Dolayısıyla gelenek kavramının bugün ile sınırlandırılmayacağı, geçmişten gelenlerin aktarımıyla bir devamlılığa işaret ettiği muhakkaktır. O zaman gelenek, dün, bugün ve yarınla alakalı, canlılığın, diriliğin güçlü terkididir. Esasında gelenekte, eksilenlerle beraber, bir kuşağın istek ve ihtiyaçları doğrultusunda, zaman zaman üstü örtülen, bütünlük de vardır. İçinde göreceli olarak taklit veya tekrar olsa da gelenekte kolektif bilincin tesiri de açıkça görülür. Gelenek, çerçevesi çizili teknikler yığını değildir. İlmin, ince düşüncenin, hikmetin, tahayyülün gücünden birikenler de geleneği tanımlayacak hayati elemanlardandır.

Gelenek kavramı; divan, tekke, halk şiirinin yanı sıra modern şiiri de kapsar mı ya da tam olarak bu kelimenin kapsama alanındaki şiir odakları hangileridir?

Esasında modern anlatı da bahsettiğim bir devamlılığın sonucudur. Çünkü 'modern'in işlevselliği insan varlığının başlangıcından itibaren gelinen noktaya kadar okunmalıdır. O zaman modern denilen her neyse sonluluğu olan bir şeyden bahsetmek mümkün değildir. Doğrusu modern şiir ile anlatılmak istenen şiirin temelde kendi içinde yenilenirken bile köklerinden kopamayacağı düşüncesi olduğu bilinir. Şiir, belirtilen, "modern çağ anlatımıyla" değişebilir, şairlerin belli konulardaki dikkatleri, hissiyatı sayısız bağlamlarda mısralarda yer alabilir, fakat şiire ve söze dair değişim, dönüşüm ve nihayet devamlılık, bir motif veya mazmunla da olsa kadimle kurulan bağla ilgilidir ve burada da devamlılık görülür. Örneğin 14. yüzyılın kurucu şairlerinden Kadı Burhaneddin'in

"Varlığını kılma yoh yohlıhda sen

Ki iki 'âlemd e sana sermâyedür mısraları" ile Eşrefoğlu Rumi'nin

*"Ne vücûd u ne adem var ne zamân u ne mekân var
Ne pîş u pes ne fevk ü taht ne yesâr u ne hod-yümnâ"*

mısraları, Akif Paşadan Necip Fazıl'ın "O'nun Sanatı" adlı şiirinde de varlık ve yokluğa dair benzer duyuş, düşünüş hatta felsefi yaklaşımı farklı bir düzlemlerde okumayı gerektirir. Necip Fazıl, adı geçen şairlerden yüzyıllar sonra, yokluk diye ayrı bir var

ihtiyaç duymasını 'yoklukta var olanı' mısralarında anlatması ile dikkat çeker.

(Yok) bir (var) dır;

Geçit vermez;

Dar mı, dardır!

(Yok) bir (yok) tur;

Akıl ermez.

Ne de çoktur!

(Var) bir (yok) tur;

Yusyuvarlak

Dönen oktur.

(Var) bir (var) dır;

O'na varmak...

Bu kadardır

Geleneği reddetmek ya da geleneğin karşısında durmak şiir adına mı yoksa şairin kendi geleneğini oluşturma çabası adına takınılan bir tavır mıdır?

Sık sık geleneğin tehdit altında olduğuna dair söylemlerle karşılaşırız. Bu büyük bir kaygı gibi olsa da, aslında bir taraftan da, geleneğin karşısında olan sanatkarların reddetme olgusu karşısındaki tavırlarını da açığa çıkarmaktadır. Kadim metinleri veya geleneği reddetmek sözde moderne bakış ve moderni uygulama için elzemmiş gibi gösterme gayreti söz konusudur. Oysa adı modern olsa da geleneğin ya da klasik düşüncenin ruh ve beden ilişkisi gibi birbirinden ayıramayacağı muhakkaktır. Öyle ki, örneklerle sabittir, geleneğin karşısında olanlar ne tam olarak yeniyi inşa edebilmiş ne de klasik olandan bağlarından koparabilmiştir. Örneğin bu düşüncede olanlar, klasik şiirle irtibatlı söylersek, geleneğin karşısında durmak için, 'divan edebiyatı ezber, taklit, sun'i veya samimiyetsizdir' diyerek bir asra yakın zamandır bu kültür ve medeniyet karşısında algı oluşturma gayretlerini ortaya koyarlar. Bu kalemlere ve onları onaylayanlara, Osmanlı şairinin sözü mana boyutuna varan değeri ile kullanıp akılla, estetikle işleyerek binlerce şaheser külliyyat oluşturma, görmek isteyenlere bir cevaptır. Hakikat şu ki, büyük bir medeniyetin sözcüsü olan Osmanlı şairleri, yüzyıllarca beslendikleri kaynaklara, kendilerine ait olanlara inkâr etmemenin gerekliliğinin farkında yaşayarak sıradan eserler ortaya koymamışlardır. Metin incelemeleri, Osmanlı şairlerinin Anadolu ruhunu yüzyıllar içinde eserlerine farklı motiflerle yansıttığını ispatlar. Evet kabul edilir ki, sonradan gelenler, daha çok siyasi, sosyal sebeplerden geleneğin reddini şairin kendi geleneğini (?) oluşturma

gayretinden ziyade, kadimi planlı bir şekilde yıkarak, reddederek varlık gösterme maksatlarını ortaya koymuşlardır. Bütün mesele bu gayretin yeni tavrı veya kendi geleneklerini oluşturup oluşturmadığının sağlam cevabının kesin bir şey olmadığıdır. aşikârlığıdır.

Gelenekten beslenmeden ve sadece günümüz şairlerini okuyarak şiir yazma talimine başlayanlar şiirlerini geleceğe taşıyabilirler mi? Nasıl?

Metin tahlillerine gidildiğinde klasik Türk şairinin kalıplaşmış olarak, her şeyi tek ve aynı biçimde anlatma gayretlerinin yokluğu görülecektir. Yüzyıllarca ilim ve hikmetle yoğrulup ortaya konan eserlerin de kuru, kaynağı ve zemini olmayan bir geleneğin ürünü olarak algılanmaması gerekliliği ortadadır. İnşa etmenin içinde görmek, gözetmek ve yorumlamak söz konusudur. Klasik Türk şairleri yüzyıllarca beslendiği kaynaklarla şiir yazma talimleri, yarışları yapmışlardır. Ve sanat, yani şiir de, bu sayede klasikleşmiştir. Zaten hangi sanat dalı olursa olsun sanatçının kendini beslemesi elzem değil midir?

Klasik Türk şairleri geleneğin beslediği şiir dilini, estetize ettiği şiir mülkiyetini bilgi ve emek üzerine inşa ettiler. Şiir onlara göre sanat icra etmenin yanında bireysel ve toplumsal hikmeti önceler ve faydayı da gözetir. Popüler şiir anlayışları veya akımları medeniyet inşa etmiş bir edebiyatla yarışamaz. Bu bakışla o günün şairleri veya şiirleri şiir yazma heveslilerini sadece oyalar. Gelecek kadimin omuzlarında ve oradan ilhamla yükselir, ez-cümle, “heveslilerin” tüketimleriyle geleceğin sanatı inşa edilemez.

Geleneksel şiir denince neredeyse toplum tarafından kanıksanan ve adına “halk şairi” ve “divan şairi” denilen şairler için “yazacaklarını yazmış ve edebiyat tarihinin tozlu sayfaları arasında yerini almışlardır” düşüncesi size göre şiirimizin önüne örülen bir duvar mıdır? Değilse Türk şiirinin yeniden inşası denebilir mi?

Evvela, bir medeniyet hafızası olan şiir kültürü hakkında “yazacaklarını yazmış ve edebiyat tarihinin tozlu sayfaları arasında yerini almışlardır” düşüncesi kendi değerlerinden habersiz olmaya hatta maksatlı bir duruşa işaret eden bir ifadedir kanımca. Bilinmelidir ki, klasik Türk şiirinin geleneksel ses, söz, imge, konu ve temada bir sürekliliği yakalamadan yüzyıllarca ayakta kalamayacağı bir hakikattir. Daha açık bir ifadeyle, klasik Türk edebiyatı İslam kültürünü ve Anadolu’ya ait değerleri içinde barındırmasıyla bir medeniyet şiiri olduğunu ispatlar. O zaman klasik Türk şairleri için bahsi geçen tanımlama, kendini inkâr ile özdeş olacaktır. Bu düşünceyi

destekleyen şairler, gelenekten aldıklarını çerçevesi geniş eğitim ve uygulamalarının göstergeleriyle çizerek. Şairler bir filozof edasıyla, âlemden insana, vahdetten kesrete birçok konuyu metafiziğin işaret oklarını gösteren ve ayrıca içinde felsefi derin bağlantılar olan mazmunlarla anlatırlar. Türk şiirini muhtelif dönemlerde yeniden ve yeniden inşa etme gayretlerine edebiyat tarihleri şahittir. Fakat geleneğe dudak büken ya da kendince önlerindeki gelenek duvarını yıkmaya çalışan gruplar, topluluklar farkında olmadan ya duvarın kenarında ya da altında kalmışlardır. İddia ettikleri fikirler ile uyguladıkları arasında bir tenakuz söz konusu olan şairler, aslında, gelenekle bağın kolay kolay kopmadığını, bilerek veya bilmeyerek, satır arası uygulamalarıyla, göstermişlerdir. Bu durum medeniyetin sessiz evriminin sonluluktan âri olduğunun da delilidir. Çünkü bu şairler, metinlerin şeklen değişip dönüşmesinden ziyade, kelimelerin metinde yerleşimindeki anlamsal değerinin zenginliğini örnek alarak ‘tozlu raflar’ dan veya duvarın öbür tarafından ödünç değerlerin cevher olmağının farkına vararak değerlendirebilmektedirler.

Her şairin yazıya dökmese de elbette şiir üzerine düşünceleri, poetikası vardır. Düşünce dünyanızdaki bu hususta neler canlanıyor?

Edebiyat tarihinin gösterdiğiyle şiirselliği önceleyen tavır ve duruşuyla uzun yol alabilmiş şairler için bile poetikalarının olduğu rahatlıkla söylenebilir. Bu noktada meseleye daha çok klasik Türk şiiri açısından bakmayı tercih ediyorum. Çünkü, klasik Türk şairleri bu konuda eleştirilse de hemen her konuda, şiir ve şair hakkında fikirlerini, gazeller de dâhil, birçok eserde görmek mümkündür. Bu tutum, zaten geleneksel tavrın içinde olmakla da alakalıdır. Hem bireysel tercihleriyle hem de gelenekseli takip eden şiir yazan Osmanlı şairlerinin hepsi, söze poetik değer katarken eserlerin muhtelif kısımları dışında maktada beyitlerinde bilhassa şiir ve şair ile ilgili değerlendirme yaparlar. Bunun yanında gelenekselde alışık olduğu gibi, bir şair hangi üstadın takipçisi ise hem sözü hem de teorik anlamda şiir, şair, insan varlıkla ilgili fikirleri, o sanatkârla aynileşmekte ve şiir yazma uygulamaları böylece varlığını açığa çıkarmaktadır. Dolayısıyla, eleştirildiği gibi şairlerin planlı ve düzenli bir metin halinde poetikalarının olmaması gayet tabiidir. Çünkü poetik duruş, bizzat şiirin kendisidir ve tekrar eden uygulamasıdır. Görüldüğü gibi hem bireysel tercihleriyle hem de gelenekseli takip eden şiir yazan Osmanlı şairlerinin hepsi, söze poetik değer katarlar. Örneğin Nef’inin *Sözüm*, Zati’nin *Şi’r* redifli gazeli klasik Türk şairinin

poetik duruşuna sadece bir misaldir:

“Vasf-ı envâr-ı ruhunla matlaü'l-envâr şîr
Şerh-i esrâr-ı lebünle mahzenü'l-esrâr şîr”

Aynı şekilde klasik Türk şairi için şiiri, poetik olarak mananın özünden, rehberliğinden alıkoyup şekle mahkûm etmek sanat adına büyük hatadır. Görülen odur ki, bu poetik anlayış şiir ve şairlerde mevcut eserlerle ortadayken kadim şiir geleneğine manadan yoksun, sadece şekilci demenin maksatlı olduğunu tekrar belirtmek gerekir.

*Beytten maksûd halvet-hâne-i ma'nâ iken
Bâtını inkârla sûret-perest olmak galat*

Konuya “Klasik Türk Şiiri Gazellerinde Şair ve Şiir Karakteri” adlı çalışmamda zaten çok detaylı değindim. Kısacası bugünden geçmişe bakıldığında geleneğin şaire poetik değer kattığı görülecektir. Fakat yine geçmişten bugüne gelindiğinde bireysel tercihleriyle kalem oynatan her şairin poetikasının olduğunu söylemek de yanlış olacaktır.

Sizce geleneğe bağlanmak bugünden geçmişe gitmek mi, geçmişe bugüne taşıyarak yeniden inşa etmek midir?

Her sanat disiplininde geleneğin tekrar olduğunu belirtenlerin yanında, yenileşme çabalarının beyhude olduğunu söyleyen ya da ‘hep yeni’ den bahsedilenler de vardır. Sanatta arayarak ve “yaratarak” özgünlüğü yakalayanların bir çığır açabileceği düşünülebilir. Fakat, gelenekten bağını kopararak inkâr üzerine sanatsal taşkınlık yapanların pek de bir yere vardıkları görülmez. Geleneğe körü körüne bağlanmak sanatkarı bir yere taşımaz. Öyle ki, geçmiş, gelenek ara sıra ziyaret edilen bir müze değildir. Gelenek yudum yudum içilen, özümseven ve yeni inşaya fırsat verendir. O zaman gelenek diye adlandırılrsa da karmakarışık, manası dar, kelimeleri duyulmamış, özenti ya da girift, her satırında sözlüğe muhtaç şeylere şiir ve inşa demek ne dünün ne de bugünün şiirine hizmet etmez. Belli ki, gelenek denilen şey, bugünü geçmişle, dünü de bugünle bireysel veya toplumsal bağlarla örerek hem diri kalır hem de yenden inşa edilmiş olur.

Türk şiirinde geleneği çağın getirdikleriyle sentezleyip yeniden üreten şairler hakkında neler söylersiniz?

Evrensel veya değil, bir konuda sentez yapmak o mevzuyu temellendirmekle alakalıdır. Aynı zamanda sentez, öznenin çözümlenmesi yeni üretim ve bakışların gelişmesinin de vesilesidir. Bunun yanında sentez temsillerle açıklanmayacak kadar ayakları yere bastığında kıymeti daha çok ortaya çıkacaktır.

tır. Sanatkârın üretim bağlamında geçmişi ve anı çözümlenmesi okuyanda ‘özgün’ etkisi bırakmaya vesiledir. Fakat bu yapılırken bireysel, toplumsal bilgi ve uygulamalar, sadık bir kitap gibi korunmalı hatta yeni ilaveler yapılmalıdır. Ve şiir hangi dönemde yazılırsa yazılsın, kendi dönemine ait kural ve gelenek içinde mükemmeli yakalamalı, şiir duyularak yazılmalı, teknik açıdan gelenekten getirilenlerle sentezlenerek sağlam olmalıdır. Bu sayede şair, kendinde var olan yeteneğe, geleneğe kapılarını kapatmadan yeniyile üretimini sentezlediğinde eserlerinin mevcut şeklini hem geliştirip artıracak hem de kalıcı olmanın anahtarını da eline almış olacaktır. Mesele pergelin sabit ucu ile hareketli tarafındaki açının oranını iyi ayarlayabilmektir.

Geleneği bilmek günümüz şairi için bir zorunluluk mudur? Kendinden önceki şiir mirasının bahçesinde gezmeden de şair olunabilir mi?

Klasikleşen her sanat dalında ortaya koyulan eserlerin zorunlu ve mümkün düzeyini anlamak için gelinen en noktadaki durumun tespiti elzemdir. Klasik Türk şiiri değerlendirildiğinde, kabaca, 18. yüzyılda her taşın altında bir şair vardı denir. İster geleneği takip etsin ister yenilikçi bakışla eser ortaya koysun sadece belli usulle ya da adına gelenek denilen kurallarla şiir yazmak şair olma teminatı değildir. Burada bir dönem için şair olunur, ama şair olarak kalınır mı sorusu gündeme gelmelidir. Çünkü şair olabilmek için, sanırım, ne gelenekçilik ne de modern olana yüzü çevirmek yetecektir. O zaman klasik Türk şairinin yüzyıllarca dediği gibi bakır olan vadilerde yol alarak başlangıçlar ve bitirişler yapmak en kârlısıdır. Yine klasik Türk şairinin dediği gibi mazmunu derinliklerden devşirme her sanatkâra nasip olamayacağı ölçüde özgünlükle alakalıdır. Sanatta ‘olmak’ için özgünlük elzemdir.

Şiir mirası konusuna gelince şahsi ve özgün olmaktan maksada, Necip Fazıl, Atilla İlhan, Asaf Halet, Behçet Necatigil, Hilmi Yavuz hatta Orhan Veli örnek verilecekse, beslendikleri kaynaklara bakmak gerekir.

Geleneği sürdürmek mi gelenekten beslenmek mi önemlidir ve bunun bir ölçüsü veya dozajı olmalı mıdır?

Yukarıda bahsedildiği gibi şiir geleneğini takip etmekte esas olan, beslenen zengin nazım şekillerini, türlerini görerek, bilerek hareket etmektir. Burada yapılacak olan kelime kullanım şeklinden, kelimelerdeki mana boyutuna uzanan birlikteliklerdeki dozu zamana uyarlayarak doğru uygulamaktır. Sanatın her dalında her dönem sabun köpüğü üretimler yapılır ve tüketilir. Fakat şairin su içtiği mem-

baı kuvvetli olduğunda, özgünlüğüyle damıttığı şiiri şerbet haline gelecektir.

Osmanlı şiiri, bir kıymet olarak, medeniyete mensup bireylerin şuuraltına işleyen kadim geçmişleriyle vardılar. Osmanlı Türk-İslam medeniyetinin inşasında Orta Asya Türklerinden beslenen ve Türkistan'dan Anadolu'ya aktarılan kaynağın varlığının inkârı söz konusu değildir. Uçsuz bucaksız bozkır üzerine kurulan medrese şehirlerde, İslam'ın bilim ve sanatla birleşen hatta bugün bile imrenerek bakılan eserleri Karahanlı'yı Selçuklu'yu ve dahi Osmanlı'yı besleyen mümbit pınarlardır. Bu pınarların tamamen kesilmesi kuraklığa sebep olur.

Geleneğe ait malzeme özgünlüğün önünde bir engel teşkil eder mi?

Bir kültürün temel kodları yüzyıllar içinde, değişip dönüşerek zamana yayılır. Kültürel kodların algılanış şekilleri, teknikleri, duygulanımları, değerlendirmeleri bu bağlamda değişir ve dönüşür. Kültürel kodlarla yürüyen birikimler, zamanın taşıyıcıları an'a getirdikleri ile sanat eserlerinin vazgeçilmez göstergeleri olurlar. Sanatçı üretimde zamandan ve mekândan kopamaz. Zaten genelde her dönemin sanat eseri ortaya çıktığı şartlarından mutlaka etkilenir ve edebi eserde de bunlar yansıtılır. Gelenek, yine yüzyıllarca klasik Türk şiirinin en çok konumlandığı sanat ortamının değeri olarak düşünülduğünde, kadim bir kültürde zamanın entelektüel birikimli sanatkarları da bir araya toplar. Bu üst dilin sıradan benzetmeler yerine, geleneğin getirdiği dini, tasavvufu ya da felsefeyi sıra dışı mazmunlarla aktarması tabiidir. Görülür ki, bu ortak tavır onların özgünlüğünden bir şey kaybettirmemiştir. Çünkü gelenek besler, büyütür, kendi içinde değiştirip dönüştürür, ama yok olmaz. Dolayısıyla geleneksel olan bir alışkanlık gibi gözükse de sanatsal iç düzenin dizaynı, hakikatin idraki ve özgünlükle doğrudan ilgilidir.

Modern gelenekçi ne demektir? Bu sıfat hangi şairlerimiz için kullanılabilir?

Şiir ortaya çıktığı toplumun izlerini taşır. Daha önemlisi şiir, aynı toplum kendi içinde değiştikçe bile bütün unsurlarıyla yapısını değiştiren bir türdür. Osmanlı şiiri yüzyıllarca benzer mazmunları kullanarak her şaire göre farklı tercihlerle yeni söylemler de geliştirir. Geleneğin izinde yenileşmeye engel olan unsurlardan, şiirinden/şairliğinden emin tavırlar takınmadığı zamanlar kendi içinde arınma bile yaşarlar.

Modern, üzerinde tartışılan ve tartışılması gereken bir kavram olma özelliğini korumaktadır. Modern dönem, modern algı veya değil, şiir yazmak taklitle başlar. Bir şair hangi üstadın takipçisi

ise hem sair eserleri hem de teorik anlamda şiir, şair, insan varlıkla ilgili fikirleri o sanatkarla aynıleştirir. Gelenekten hareketle yeni sürgünler veren üstat bir ya da daha fazla sesin sahibi olabilir. Bu bağlamda geleneğin soy zincirini takip edenlerden Sezai Karakoç ilk akla gelen olabilir. Farklı grup ve topluluklarda, örneğin İkinci Yeniciler arasında, sorudaki "modern gelenekçi" tanımına uyan şairlerin varlığı ortadadır.

Geleneği yalnızca şiir ve teknik bahsinden ibaret mi görmeliyiz edebiyat dünyasında yoksa şair tavrının, yaşayışının da yaslanması gereken bir gelenekten bahsedebilir miyiz?

Gelenek sanata yansdığı zaman ya da hayat gelenekle birleştiğinde köke ait göstergeler aynı yönü işaret eder. Sadece şair tercihlerinden ibaret bir anlayışla eser ortaya koyulduğunda ve yine şair çok özgün olmadığı takdirde, uzun ömürlü eserler ortaya çıkmaz. Zaten her özgünlük gelenekle yoğrulduktan sonra kendini bulmaz mı? Şiir tekniğinin şairi bir yere kadar taşıdığı gerçektir. Oysa, tekniğin gelenekle harmanlanıp özgünlükle buluşması kalıcılığın anahtarıdır.

Örneğin dinî, tarihî, felsefî derinlik ve kuralları barındıran klasik şiirde geleneksel ve mükemmel yakalamak maksadıyla geliştirilmiş sahil bir şiir söyleyişinin tercih edildiği görülür. Klasik şair, temel karakter olarak yedi asırlık macerasında zengin nazım şekil ve türleriyle her çeşit konu ve temayı, değişen oranlarda ele almıştır. Birliği sağlama, aynı ideal etrafında toplanma hedefini farklı uygulama ve konularla gösteren şairler, toplumun hikmet sahibi yol göstericileri olmuştur. Bugün adına 'iletim' denen şeyi, sanat eserleriyle ve özelde de gazelleriyle gerçekleştiren klasik şairler, bilerek ya da bilmeyerek insanlar arasında büyük, kültürel bağın inşasına katkıda bulunmuşlardır. Dolayısıyla şiirde mevcut olan, yer yer şahsilekle sırtlarını dayadıkları gelenek, kadim bir medeniyeti de tuğa tuğla inşa etmiştir.

Bunun yanında klasik şair, şiirin teknik özelliklerini medreselerde ya da şiir ustalarından öğrenirler. Bazı şairler bu ilimlere fitraten mücehhez olarak belagat ehli olurlar. Bu donanımlarıyla seslerini yüzyıllar sonrasına emanet ederler. Adı bilinsin ya da bilinmesin çoğu belagat ehli birinden sadece şairlik beklenmez. Öyle ki, klasik şair zaten estetiğin yanında içinde teknik özellikleri, belli kurallarla sistematize edilmiş bilgi aktarımı için de şiiri vesile kılmıştır.

◆ Mehmet Osmanoglu

Beyaz Karanlık

Sivas'ın dağlarından doğup yükselen güneş
zemheride sımsıcak ağustosta serindi
bir huzur sağanağı gezdirirdi yüzünde
alnında çizgilenmiş sancıları derindi

cihan ki dar gelirdi onun hülyalarına
ötelerin aşkıydı düşen rüyalarına
kara bulut konmazdı mavi semalarına
ufku açık başı dik bakışları keskindi

tebessümü kandildi geceleri ağartan
başının üstündeydi mukaddesat ve vatan
hainlerin gözünü böylesine karartan
katran kalplerindeki alçaklık ve de kindi

ve bir gün ki yükseldi kıpkızıl bineğiyle
dilinde donup kalmış sonsuzluk dileğiyle
her yanını kuşatan karın derinliğiyle
mevsim öyle vefasız soğuk öyle çetindi

tenine buz üfleyen rüzgârın nefesiyle
çınladı kulakları sonsuzluğun sesiyle
ölümün şهادete uçuran busesiyle
meleklerin elinden kefenini giyindi

arttı rüzgârın hızı kudurdukça kudurdu
ağırlaşan gözleri buzdan iki çukurdu
dağ gibi soğukkanlı ve heybetiyle durdu
ecelin karşısında mütevekkil metindi

yer ve gök aynı renkti hudutsuz beyazlıkta
seçilmedi hainler hepsi aynı kılıkta
bıraktılar arslanı o beyaz karanlıkta
keş dağına kanayan bir gül kokusu sindi

görmüştü rüyasını belki evvelemerde
mamak hücrelerinde "üşüdüğü" devirde
O'nundu ya hem nefes, hüküm ve de emir de
bu dönüşsüz limanda yüreği mutmaindi

yaşadığı günleri vuslata engel sayıp
bu dünyanın göğünden Hak menziline kayıp
mukaddes dava için ömrünce durulmayıp
ummanına kavuşan nehir gibi dingindi

hikmeti O'nda saklı çekip aldı yanına
kanatlandı canının sahibi cananına
şahitlik ederiz ki sarsılmaz imanına
hakkın özge bir kulu divanesi Muhsin'di.

◆ Mehmet Kurtoglu

Oldum

Bir aşk hengâmesi sardı başımı;
Mûkim idim birden seferi oldum

Atıldım meydana bitmedi kavgam;
Aşıklar ordusun neferi oldum

Leyla diye gezdim deli divane;
Mecnun'un çöldeki kederi oldum

Bir deli sevdaya tutuldu gönlüm;
Kerem'den beterin, beteri oldum

Belayı aşkından döndüm deliye;
Şair Fuzuli'nin eseri oldum

Ey sevgili yeter ağlatma beni;
Yakup'un, Yusuf'un kaderi oldum

Gönlüm cenk meydanı mağlubum sanma;
Ehl-i aşıkların zaferi oldum

◆ Zərəngiz Dəmirçi Qayalı

50 Yaşıma

Çiçəklər ətriylə yaysın eşqimi,
Dağlar, dumanın da, çəninlə gəlsin!
Mənim 50 yaşım, mənim şah yaşım!
Ömrümün xoş günü səninlə gəlsin!

Qar olsan zirvədən almaq istərəm,
Bar olsan budaqdan salmaq istərəm,
Qəlbinə dəniz tək dolmaq istərəm,
Köklə sarı simi, dəminlə gəlsin!

Ömür tamaşadır, həyat səhnədir,
Dünya dəyirmandır, çarxı köhnədir,
Suyu selləmədir, arxı dəhnədir,
Zərəngiz, de bəxtin gəminlə gəlsin!
Ömrümün xoş günü səninlə gəlsin!

◆ **Miskinli Şair Vəli**

◆ **Cəmil Əkbər**

Yerinde / Deyişmə

Vəli: Uşaqlar pozular, ana süd verməz,
Qayğısı olmasa ata yerində.
Qurd qoyunu qırar, çobanı görməz,
Hər gecə baş verər xəta yerində.

Əkbər: Heçkəs meyletməyə haram tikəyə,
Yoğurub yapmamış yağlı kökəyə,
Hamı nifrət edə sümsük köpəyə,
Kötəklər vurula itə yerində.

Əkbər: Ay Vəli, ananın özü də olmaz,
Olmasa məhəbbət, ata yerində.
Yolağı, cıdırı, izi də olmaz,
Oğullar durmasa ata yerində.

Vəli: Gözətçi buraxsa malı pambığa,
Düz xəbər gətirməz saqqaldan bığa,
Qurd qaranlıq sevər, baxmaz işığa,
Yırtıcı istəmər yata yerində.

Vəli: Çobanla köpəyin olmasa rəyi,
Bacrar mı qurd, qoyuna gəlməyi?
Gözətçi gərəkdir eyləyə səyi,
Gülləni gözünə ata yerində.

Əkbər: Heç kimsə vaxtını itirməyəydi,
Möhnəti boynuna götürməyəydi,
Sulayıb kol-koslar bitirməyəydi,
Çıxarıb mətahın sata yerində.

Əkbər: Düzgün işləsəydi hərəkəsin başı,
İncidən olmazdı dostu, yoldaşı,
Düz çəkər vicdanda tərəzi daşı,
Heç kimə yetməzdi xəta yerində.

Vəli: İnsan dağ üstünə qaldırar dağı,
İstəmər cərgədən geri qalmağı,
Köpəyin qurd ilə yoldaş olmağı,
Qoyar görənləri matı yerində.

Vəli: Çoban köpək qurda versə köməyi,
Qurd onlara hazır etsə yeməyi,
Qoyun becərənin itər əməyi,
Qorxu var sürüsü bata yerində.

Əkbər: Namərdlər mərdlərə tələ qurmaya,
Kimisə tutmağa çələ qurmaya,
Pusqusunda marıtlayıb durmaya,
Oyana yerində, yata yerində.

Əkbər: Heçkimsə qəflətdə yatıb qalmaya,
Üfunət gölünə batıb qalmaya,
Vicdanı, məsləki satıb qalmaya,
Hamı arzusuna çata yerində.

Vəli: Adam gərək diqqət verə bu hala,
Çobanla köpəyi basa badvala,
Qurddan, quduzlardan intiqam ala,
Hərəkəs öz haqqına çata yerində.

Vəli: Dövlətin buraxma qalsa hər yanı,
Tülkü qazı qırar, ayı dananı,
İncidib bezdirər insan-insanı,
Pələng pəncə vurur ata yerində.

Əkbər: Nə ola yaxşıya pis deyilməyə,
Qızıla, gümüşə mis deyilməyə,
Xeyirxah bəndəyə nə deyilməyə,
Hərəkəs tez oyana, yata yerində.

Əkbər: Hərəkəs bu həyatda tapa yerini,
Tökə torpaqlara alın tərini,
Seyredib dayazı, görə dərinini,
Əkilən hər toxum bitə yerində.

Vəli: Misginli Vəliyəm dillər əzbəri,
Ellərin xeyrinə yazdım əsəri,
Xainlər istəyir acı-zəhəri,
Şirin nemətlərə qata yerində.

Vəli: Xainlər dadansa erkək ətinə,
Hiyləgərlər işi salar çətinə,
Heç bir şey tapılmaz öz qiymətinə,
Alan-ala, satan-sata yerində.

Əkbər: Mən Cəmil Əkbərin eldə adı var,
Qonub çəmənərə güldə adı var,
Muğanda, Şirvanda, Mildə adı var,
Hamı əziz bilib, tuta yerində.

◆ Erol Koca

Şair

Bana bühtan edip şair demeyin
Şairin şiarı gizli kalmaktır
Közü yüreğinde ateşi pünhan
Yanarken ateşi gizli tutmaktır

Dünya huzur bulmuş ateşi sönmüş
Zelzeleler bitmiş sızısı dinmiş
Irmaklar göl olmuş yatağa sinmiş
İçindeki korla tekrar yakmaktır

Şairlik sanmayın üç beş heceyle
Uykusuz geçecek birkaç geceyle
Dumanı başında bir yudum çayla
Mest olup dünyayı baki sanmaktır

Yeri geldiğinde dinmez gözyaşı
Yeri geldiğinde durmaz savaşı
Yeri geldiğinde bir lokma aş
Aleme pay edip bölüp sunmaktır

Hasılı bir yürek can kafesinde
Nice mana bulur bülbül sesinde
Bir hayat iksiri yar nefesinde
Şairce bir nefes alabilmektir

◆ **Vahid Aslan**

Yağışı Sevirsən

Mənim otağında kitab qoxusu,
Sənin otağında yasəmən ətri.
Sənin gözlərinin qaçıb yuxusu,
Mən yazı bilmirəm sonuncu sətri.

Mənim otağında payız fəslidi,
Sənin otağına yaz gəlib artıq.
Sənin arzuların gül nəfəslidi,
Mənim duyğularım köhnəlib artıq.

Mən şair babayam, bir az əhlikef,..
Sən isə uzanan romantik gecə!
Nə qədər söz verib aldatmışam, eh,..
Yenə inanırsan mənə eləcə.

Nə sözlər yaxamdan əl çəkən deyil,
Nə sən yatmayacan səhərə kimi.
Tək bircə misralıq aşırım qalıb,
Mənim otağımdan səhərə kimi.

Yağış səsi gəlir bayırdan hələ,
Bəlkə pəncərəmdə hıçqıran sənsən!
Yağışa qoşulub gəlirəm, gözlə!
Bilirəm, yağışı sən də sevirsən!..

◆ Lutviyye Esgerzade

Dünya Baştan Başa Nağılmış

Gecələr göylərə baxıb dalıram
Baxırsan göylərə hardasa sən də.
Ay da kədərli, qəlbim yandırır.
Bu gecə Ay mənə səni andırır.

Hələ də aramsız yağışlar yağır,
Yağış torpağa yox, ruhuma yağır.
Yağan yağış səsi "Yanıq Kərəmi,
Üstüm qəm, qüssə, göz yaşı yağır.

Yağışa baxıram, sənsən gözümdə,
Yağan yağış deyil, sənsən önümdə.
Tökülür çiyinimə bu yağan yağış,
Damlalar necə də tanışdır, tanış.

Çıxıram şəhərə, şəhər mənə yad,
Ağlayır ürəyim, qəlbimdə təzad.
Bilməzdim sinəmdə ürəkdi, daşdı,
Qəlbimə gizlicə yazılınca ad...

Qarşımda durardın şahzadə kimi,
Mən səni sevirdim, divanə kimi.
Dalıb sevgimizin ulviyyətinə,
Uyuya bilməzdim sabaha kimi.

Məhəbbət və sevgi var imiş demə,
Ürəkdən sevənlər qalır olmuş demə.
Əsil sevgi daim əfsanə olmuş,
Dünya başdan başa nağılmış demə.

◆ Casim Babaoğlu

Âşık

Âşık iysan günlün meydane getir
Hak ile batılı şiçebildin mi?
Hakkın meclisine kendini yetir
Aşkın şarabını içebildin mi?

Hakkı bilmek gerek ikrari vermek
Âşıklar halini her zaman sormak
Mensur'un darında dal kibi durmak
Günlüide kifirden geçebildin mi ?

Düzgün aşık olan doğruyu bulur
Bütün halk yanında sohbetli olur
Dünyada ahirette yüzü de gülür
Doğru âşıklarnan uçabildin mi ?

Babaoğlu eğer âşık olursa
Muhabbet cemine kendi dolursa
Âşık menzilesin canda bulursa
Dervişler hırhasın biçebildin mi ?

◆ Şahnaz Şahin

Necəsən

Sən xatirələrdən gələn qonağım,
Məni haldan-hala salan qonağım.
Eşqini yad simdə çalan qonağım,
Söylə görüm mənsiz necəsən, necə?

Zərif ayağını yollar yordu mu?
Ürəyin inciyib üzə durdu mu?
Axıtma gözünün nəm buludunu,
Söylə görüm mənsiz necəsən, necə?

Bir saxta baxışlı gözə inandın,
Bir şirin vədəyə, sözə inandın,
Yıxdı öz evini quru inadın,
Söylə görüm mənsiz necəsən, necə?

Sorma səndən sonra nələr olubdu,
Sən qırdığın qəlbi kimlər alıbdı,
Arada keçilməz sədlər durubdu,
Söylə görüm mənsiz necəsən, necə?

Gəlişin heçnəyi dəyişməz indi,
Həyatında yerim çox gec bilindi.
Bu ürək vəfalı bir sevənindi,
Söylə görüm mənsiz necəsən, necə?

◆ İbrahim Şahin

Bilmece

Umarsız davranıp etme eziyet
Kurak vadideki göle benzer o
Dilinden düğümü çözmek meziyet
Bir damlada coşan sele benzer o

Sihirli aynadır, bakmayı bilsen
Gizemine bir mum yakmayı bilsen
Muska bilip göğse takmayı bilsen
Düşler sofrasında hâle benzer o

Yürür bildiğince, fermana inat
Yansa kor ateşte eylemez feryat
Lügatler tasvirde acizdir heyhat
Manadan müstağni dile benzer o

Hallerine ne sır ne akıl erer
Meftunca duygunun izini sürer
Ummanlar içine fütursuz girer
Dalgayla oynaşan sala benzer o

Nice ezberleri bozdurur huyu
Gün olur sürgüne sürer uykuyu
Nasibi olmazsa muhabbet suyu
Katreye susayan çöle benzer o

Bîzardır dil ona anlam bulmaktan
Bîtap düşer akıl saçın yolmaktan
Bir kıvılcım korur onu solmaktan
Ateşte açılan güle benzer o

Kalsa da gam yemez aşk ile üryan
Şifa sayar, olsa dertlere giryan
Düşüp kör kuyuya beklese kervan
İçin için yanan küle benzer o

Kuşatsa hayatı dert ile mihnet
Hâl bilmez olana eylemez minnet
Haz ehli sansa da leziz bir şerbet
Baldıran tadında bala benzer o

Destan olur ummanlara daldığı
Sadakattir tek gerçeği, bildiği
Hesapsız yolcunun revan olduğu
Tahammül ufkunda yola benzer o

Her nazar kıldığı düşüyor şaşkın
Süvarisi yağız bineği eşkin
Sığmıyor kelama tarifi aşkın
Lügatler üstünde dile benzer o

◆ Erdoğan Öner

Hasbihâl

Bir çeşme başında rastladım ona
Konuşmak istedim, işim var dedi
Ne olur sevdiğim tekrardan dene
Baharı bitirdim, kışım var dedi

Buradan git dedi, gören ne sanar
Dedi, adım çıkar; dillerde döner
Şimdi gitmem lazım, dibine yanar
Ocakta kaynayan aşım var, dedi

Seni gören olur, önüne çıkar
Belki bir şey söyler, canını sıkar
Birazcık geç kalsam hesaba çeker
Halden anlamayan eşim var, dedi

Dedim evlendin mi, gözüme baktı
Bir şey diyemedi, kaşını yıktı
Göstermedi ama bir damla aktı
Yüreğime dolan, yaşım var dedi

Sana sakladığım gülü derdiler
Kolum kanadımı vurup kırdılar
Karşı çıktım ama zorla verdiler
Vurmaktan çürüyen döşüm var dedi

Artık gitmeliyim, bu kadar yeter
Sensiz yaşamak mı ölümden beter
Bir de çocuğum var beşikte yatar
Onu büyütmeye düşüm var, dedi

Haram oldu bura, gelemem geri
Git dedim, arkana bakmadan yürü
Kafeste beslerim, adı *Vakâri*
Teselli bulduğum kuşum var, dedi

◆ Niyazi Karabulut

Dilrubaya Ağıt

Sevdalar kında kılıç, ah hatıralar, heyhat!
İçimde sana doğru yürüyen bir kervan var.
Kazmayı dağa değil şu gönlüme vur Ferhat!
Sana gelmeye engel içimdeki korkular.

Yolculuklar hep benden başlıyor uzaklara
Dilruba senin için akrepleri öptüm ben.
Firariler tedirgin düşüyor tuzaklara
Sensizliđi seninle tenhalarda içtim ben.

Kaç bahar toplamışım baldıranlar içerek
Maviden vurgun yedim çölleri soluyorum.
Sevdasız zamanları mısralarla biçerek
Başım alıp, şiire misafir oluyorum.

Üveyik kanatları serinletir kumları
Gamzelerinde düşler şiirleşir bir anlık
Morga düşer bir ömür, aşksız zamanlar gibi
Sülfirik asit kuser üstümüze karanlık

◆ Metin Özarlan

Ömür Özeti

Önceden inceden yağan yağmurun
Dinleyip sesini ıslanıyorum
Akşamdan mahmurum uykusuz yorgun
Bir duvar dibine yaslanıyorum

Dalarken gözlerim ta ufuklara
Alışkın bedenim yorgunluklara
Muhtaç olsa bile yarana yara
Sustu deli gönlüm uslanıyorum

Peşinden koşarken ve mustaripken
Bir sana âşıkken bir de gariipken
Zamanında tazeliğe sahipken
Eskidim, şimdiler paslanıyorum

Yıllarla dert, keder ettin ya bana
Yarenlerim çekip gitti yabana
Ne sekiz ne dokuz ne ondan sana
On birinci köyden sesleniyorum

Daim gözü yaşlı bir âşığım ben
Ne elden tutan var ne yardım eden
Lezzet alamazken sudan ekmekten
Silik hatırayla besleniyorum

Metin nazar kılıp maziden hale
Ses katmadan bitmeyen kıyl ü kale
Sonsuzluğa doğru bir irtihale
Hazırlanır gibi süsleniyorum

